

PROWADZISZ DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ ZA GRANICĄ? PRZECZYTAJ!

**JĘŚLI JESTEŚ AKTYWNY ZAWODOWO NA TERENIE PAŃSTW CZŁONKOWSKICH,
TO MOŻESZ W TYM SAMYM OKRESIE PODLEGAĆ ZABEZPIECZENIU
SPOŁECZNEMU WYŁĄCZNIE W JEDNYM PAŃSTWIE.**

Szczegółowe informacje dotyczące ubezpieczeń
społecznych dostępne są w serwisach:

www.zus.pl | mojaskladka.zus.pl
Platforma Usług Elektronicznych: pue.zus.pl

Centrum Obsługi Telefonicznej ZUS:

801-400-987 dla tel. stacjonarnych

22 560-16-00 także dla tel. komórkowych

Skype: [zus_centrum_obsługi_tel](https://www.zus.pl/centrum_obsługi_tel) e-mail: cot@zus.pl

warto
wiedzieć
więcej

PROWADZISZ DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ ZA GRANICĄ?

Każde z państw członkowskich Unii Europejskiej, Europejskiego Obszaru Gospodarczego (Islandia, Liechtenstein i Norwegia) oraz Szwajcaria stosuje własne przepisy z zakresu zabezpieczenia społecznego. Dla uproszczenia wszystkie te państwa będziemy nazywać dalej państwami członkowskimi. Zasady, na podstawie których ustalane jest państwo, w którym osoba prowadząca działalność gospodarczą na własny rachunek powinna być zgłoszona do ubezpieczeń społecznych, wynikają z prawa unijnego.

W ulotce przedstawiliśmy podstawowe kryteria pomocne w określeniu, w którym państwie osoba prowadząca działalność w państwach członkowskich powinna być zgłoszona do ubezpieczeń społecznych. Jeżeli po jej przeczytaniu nadal będziesz miał wątpliwości co do miejsca ubezpieczenia, skontaktuj się z placówką ZUS, gdzie uzyskasz bardziej szczegółowe wyjaśnienia.

ZASADA JEDNEGO USTAWODAWSTWA

Jeżeli jesteś aktywny zawodowo na terenie państw członkowskich, możesz w tym samym okresie podlegać zabezpieczeniu społecznemu **wyłącznie w jednym państwie**.

Państwo, w którym powinieneś podlegać zabezpieczeniu społecznemu, ustalane jest na podstawie przepisów rozporządzeń unijnych, które zostały pokrótce przedstawione dalej.

**JEŻELI JESTEŚ AKTYWNY ZAWODOWO NA TERENIE PAŃSTW CZŁONKOWSKICH,
MOŻESZ W TYM SAMYM OKRESIE PODLEGAĆ ZABEZPIECZENIU SPOŁECZNEMU
WYŁĄCZNIE W JEDNYM PAŃSTWIE.**

ZASADA MIEJSCA WYKONYWANIA PRACY

Jeśli prowadzisz działalność na własny rachunek w państwie członkowskim, to powinieneś podlegać przepisom z zakresu zabezpieczenia społecznego obowiązującym w tym państwie. Nie ma w tym przypadku znaczenia, w którym państwie mieszkasz, ani też w którym państwie zarejestrowałeś działalność gospodarczą.

Przykład:

Otworzyłeś działalność na własny rachunek na terenie Czech i tylko tam ją prowadzisz. Będziesz zatem podlegać czeskim przepisom w zakresie zabezpieczenia społecznego. Powinieneś opłacić należne składki do czeskiego systemu ubezpieczeń.

Podstawa prawna: art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004.

WYJĄTKI OD ZASADY MIEJSCA WYKONYWANIA PRACY

Przeniesienie działalności na własny rachunek do innego państwa

Osoby normalnie prowadzące działalność na własny rachunek w Polsce mogą skorzystać z wyjątku od zasady miejsca wykonywania pracy. Jeżeli jesteś osobą prowadzącą od pewnego czasu działalność na własny rachunek w kraju i postanowisz, że przez okres nie dłuższy niż 24 miesiące będziesz ją prowadził na terytorium innego państwa członkowskiego, nadal możesz być ubezpieczony w Polsce. Abyś mógł skorzystać z tego wyjątkowego uregulowania, musisz spełnić konieczne warunki, to jest:

- przede wszystkim musisz prowadzić działalność na własny rachunek w Polsce przez okres co najmniej 2 miesiące przed przeniesieniem tej działalności za granicę,
- prowadzenie działalności powinno być udokumentowane fakturami, rachunkami lub umowami,
- dodatkowo powinieneś w całym okresie wykonywania działalności za granicą utrzymywać w kraju infrastrukturę niezbędną do jej podjęcia po powrocie do kraju.

Jeśli planujesz czasowo przenieść działalność do jednego z państw członkowskich, to **przenoszona działalność powinna mieć podobny charakter** do tej, którą wykonujesz w Polsce.

Przykład:

Prowadzisz działalność na własny rachunek w Polsce jako monter instalacji elektrycznych od 15 stycznia 2013 r. Masz zamiar przenieść działalność do Niemiec od 1 kwietnia 2013 r., na okres 2 lat, w związku z kontraktem na montaż instalacji elektrycznej w budynkach na terenie Niemiec.

Przed przeniesieniem działalności za granicę prowadziłeś ją przez ponad 2 miesiące w Polsce. Twoja działalność na terenie Niemiec ma podobny charakter do tej w Polsce. Okres przeniesienia nie przekracza 24 miesięcy. Dlatego w okresie prowadzenia działalności na terenie Niemiec będziesz podlegał polskiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego.

Podstawa prawna: art. 12 ust. 2 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004.

Jeśli spełniłeś warunki do tego, aby w trakcie prowadzenia działalności na terenie innego państwa w dalszym ciągu podlegać polskim przepisom w zakresie zabezpieczenia społecznego, to powinieneś wystąpić o wydanie formularza A1 do Oddziału ZUS właściwego ze względu na miejsce Twojej zarejestrowanej siedziby lub prowadzenia działalności. Formularz potwierdza, że podlegasz ubezpieczeniu społecznemu w Polsce.

Jeżeli nie spełniłeś warunków do tego, aby w trakcie prowadzenia działalności na terenie innego państwa w dalszym ciągu podlegać polskim przepisom w zakresie zabezpieczenia społecznego, powinieneś zgłosić się do ubezpieczeń w państwie, w którym czasowo prowadzisz działalność.

Przykład:

Prowadzisz działalność na własny rachunek w Polsce jako kierowca taksówki od 1 marca 2013 r. Masz zamiar przenieść się z działalnością do Holandii od 1 czerwca 2013 r. na okres 2 lat. Tam będziesz realizować kontrakt na prace budowlane, który podpisałeś z holenderskim kontrahentem. Ponieważ działalność w Holandii będzie inna od tej, którą prowadzisz w Polsce, to pomimo iż trwała przed jej przeniesieniem ponad 2 miesiące, nie możesz uzyskać formularza A1 z ZUS w związku z tymczasowym wykonywaniem prac w Holandii. Dlatego też w okresie prowadzenia działalności na terenie Holandii będziesz podlegał przepisom holenderskim. Oznacza to, iż powinieneś zgłosić się do holenderskiego systemu zabezpieczenia społecznego i opłacać należne składki zgodnie z zasadami wynikającymi z przepisów holenderskich, a w Polsce dokonać wyrejestrowania ze wszystkich ubezpieczeń.

Podstawa prawna: art. 11 ust. 3 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004.

Zdarza się, że ktoś jest aktywny zawodowo w kilku państwach jednocześnie. Należy pamiętać, że wtedy również obowiązuje zasada stosowania jednego ustawodawstwa opisana we wstępie tej ulotki.

Poniżej przedstawiono reguły, na podstawie których ustala się, gdzie osoba aktywna zawodowo w kilku państwach będzie podlegała zabezpieczeniu społecznemu.

DZIAŁALNOŚĆ NA WŁASNY RACHUNEK PROWADZONA W DWÓCH LUB W KILKU PAŃSTWACH

Jeżeli mieszkasz w Polsce i jednocześnie prowadzisz działalność na własny rachunek w dwóch lub w kilku państwach członkowskich, **będziesz podlegał** zabezpieczeniu społecznemu w **państwie zamieszkania, jeżeli wykonujesz w tym państwie znaczącą część tej działalności.**

Aby określić, czy prowadzisz działalność na własny rachunek w znaczącym stopniu w państwie zamieszkania, należy uwzględnić takie kryteria jak: **obrót, czas pracy, liczbę świadczonych usług i / lub dochód.** Jeżeli w trakcie przeprowadzania ogólnej oceny okaże się, że co najmniej 25% wskazanych powyżej kryteriów spełniasz w państwie zamieszkania, to w tym państwie będziesz podlegał zabezpieczeniu społecznemu.

Przykład:

Prowadzisz działalność na własny rachunek w Polsce oraz w Czechach. Twoje miejsce zamieszkania znajduje się w Polsce. Działalność prowadzona jest przez 3 dni w tygodniu w Polsce oraz przez 2 dni w tygodniu na terenie Czech. Ponieważ działalność na terenie Polski, czyli państwa zamieszkania, prowadzona jest w znaczącej części, będziesz podlegał polskiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego.

Podstawa prawna: art. 13 ust. 2 lit. a rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004.

Jeśli mieszkasz w Polsce i prowadzisz działalność na własny rachunek w dwóch lub w kilku państwach członkowskich jednocześnie, ale **nie wykonujesz w Polsce znaczącej części działal-**

ności, to będziesz podlegał zabezpieczeniu społecznemu **w tym państwie, w którym znajduje się centrum zainteresowań dla tej działalności.** Określa się je biorąc między innymi pod uwagę wszystkie aspekty prowadzonej działalności, a zwłaszcza stałe miejsce prowadzenia działalności, zwyczajowy charakter lub okres trwania wykonywanej działalności, liczbę świadczonych usług oraz zamiar zainteresowanej osoby, który wynika ze wszystkich uwzględnionych okoliczności.

Przykład:

Prowadzisz działalność na własny rachunek w Polsce oraz we Francji. Twoje miejsce zamieszkania znajduje się w Polsce. Działalność prowadzona jest przez jeden dzień w tygodniu w Polsce oraz przez cztery dni w tygodniu we Francji. Ponieważ działalność prowadzona na terenie Polski, czyli państwa zamieszkania, nie jest prowadzona w znaczącej części, natomiast centrum zainteresowań dla Twojej działalności znajduje się właśnie w Polsce, będziesz podlegał polskiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego.

Podstawa prawna: art. 13 ust. 2 lit. b rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004.

Poza wskazanymi powyżej kryteriami, przy ustalaniu, w którym państwie członkowskim będziesz ubezpieczony, należy również uwzględnić sytuację, jaka prawdopodobnie może mieć miejsce w ciągu kolejnych 12 miesięcy kalendarzowych. Przeszła działalność również może zostać wzięta pod uwagę, o ile przedstawia ona wystarczająco wiarygodny obraz działalności.

Jeśli z przedstawionych wyżej zasad wynika, że w stosunku do Ciebie zastosowanie będą miały polskie przepisy z zakresu zabezpieczenia społecznego, to powinieneś zwrócić się o wydanie formularza A1 do Oddziału ZUS właściwego terytorialnie ze względu na miejsce zarejestrowanej siedziby lub prowadzenia działalności.

A jeżeli nie będą miały zastosowania do Ciebie polskie przepisy z zakresu zabezpieczenia społecznego, powinieneś zgłosić się do ubezpieczeń we właściwym państwie członkowskim i uzyskać formularz A1 z instytucji ubezpieczeniowej państwa, w którym podlegasz zabezpieczeniu społecznemu. Taki formularz będzie potwierdzał, że w Polsce nie powinieneś odprowadzać składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne.

Prowadzenie działalności na własny rachunek w jednym państwie i praca najemna w innym kraju

Jeśli prowadzisz działalność na własny rachunek w jednym państwie członkowskim i w tym samym czasie wykonujesz pracę najemną w innym kraju, to **będziesz podlegał** ubezpieczeniom społecznym **w państwie, w którym wykonujesz pracę najemną.**

Jeżeli pracujesz tylko w Polsce, natomiast działalność na własny rachunek prowadzisz w innym państwie członkowskim, powinieneś zwrócić się do ZUS o wydanie formularza A1.

Jeżeli pracę najemną wykonujesz w innym państwie członkowskim, a w Polsce prowadzisz działalność na własny rachunek, to powinieneś uzyskać formularz A1 z instytucji ubezpieczeniowej państwa, w którym wykonujesz pracę najemną. Dokument ten będzie potwier-

dzał, że nie powinieneś odprowadzać w Polsce składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne.

Przykład:

Jesteś osobą prowadzącą działalność na własny rachunek w Polsce i jednocześnie jesteś pracownikiem zatrudnionym przez niemieckiego pracodawcę na terenie Niemiec. Twoje miejsce zamieszkania znajduje się w Polsce. Zastosowanie w stosunku do Ciebie będą miały przepisy z zakresu zabezpieczenia społecznego państwa, na którego terenie wykonujesz pracę najemną, a więc przepisy niemieckie. Powinieneś jednak skontaktować się z Oddziałem ZUS właściwym ze względu na Twoje miejsce zamieszkania w Polsce. Oddział ustali, w którym państwie powinieneś być ubezpieczony i poinformuje o swoim ustaleniu zarówno Ciebie, jak i instytucję niemiecką. Po otrzymaniu tej informacji powinna ona potwierdzić formularz A1 na Twój wniosek. Formularz będzie zaświadczał, iż podlegasz przepisom niemieckim. Dlatego wszystkie składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne z pracy najemnej wykonywanej na terenie Niemiec (być może i składka z działalności na własny rachunek prowadzonej w Polsce, o ile tak stanowią krajowe przepisy prawa niemieckiego), powinny być opłacone do niemieckiego systemu zabezpieczenia społecznego.

Podstawa prawna: art. 13 ust. 3 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004.

Gdy masz wątpliwości, które państwo powinieneś podać jako miejsce zamieszkania, powinieneś wziąć pod uwagę następujące kryteria pomocnicze:

- czas trwania i ciągłość pobytu na terytorium zainteresowanych państw członkowskich,
- sytuację, w której się znajdujesz, w tym:
 - charakter i specyfikę pracy, a w szczególności miejsce, w którym jest ona zazwyczaj wykonywana, jej stały charakter oraz czas trwania każdej umowy o pracę,
 - sytuację rodzinną oraz więzi rodzinne,
 - prowadzenie jakiegokolwiek działalności o charakterze niezarobkowym,
 - jeśli jesteś studentem – źródło Twojego dochodu,
 - sytuację mieszkaniową – czy ma ona charakter stały,
 - państwo członkowskie, które dla celów podatkowych jest uważane za Twoje miejsce zamieszkania.

Powinieneś jednak pamiętać, iż instytucja ustalająca przepisy, którym będziesz podlegał, musi brać pod uwagę przede wszystkim Twoje zamiary, jakie wynikają z tych okoliczności. Istotne są zwłaszcza powody, które skłoniły Cię do wyjazdu za granicę. Uznaje się je za rozstrzygające dla ustalenia Twojego rzeczywistego miejsca zamieszkania.

Należy pamiętać, że do wniosku o ustalenie, w którym państwie powinieneś podlegać zabezpieczeniu społecznemu, lub do wniosku o wydanie formularza A1 należy dołączyć wypełnione oświadczenie o miejscu zamieszkania. Wzór dostępny jest na stronie internetowej www.zus.pl w dziale „Formularze UE”.

PAMIĘTAJ!

Jeśli wykonujesz pracę w kilku państwach członkowskich jednocześnie, to w każdej z sytuacji opisanych powyżej powinieneś powiadomić o tym instytucję właściwą w państwie miejsca zamieszkania. Instytucja ta ustali, w którym państwie powinieneś być ubezpieczony.

PRACA ZA GRANICĄ PRZEDŁUŻA SIĘ PONAD OKRES 24 MIESIĘCY

Jeśli przeniosłeś działalność na własny rachunek tymczasowo na teren innego państwa członkowskiego na okres 24 miesiące i miałeś na ten okres poświadczony formularz A1, natomiast okres prowadzenia działalności za granicą będzie trwał dłużej, to istnieje możliwość abyś dalej podlegał zabezpieczeniu społecznemu w Polsce. Powinieneś wystąpić do **Oddziału ZUS w Kielcach**, Wydziału Ubezpieczeń i Składek 1, ul. Piotrkowska 27, 25-510 Kielce. Zwróci się on w Twoim imieniu z wnioskiem o zawarcie porozumienia wyjątkowego do instytucji państwa, w którym prowadzisz obecnie działalność. Jeżeli instytucja zagraniczna wyrazi zgodę, będziesz mógł w dalszym ciągu opłacać składki na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne w Polsce, do zakończenia prowadzenia działalności za granicą.

Porozumienie wyjątkowe może również zostać zawarte, gdy z góry wiadomo, że Twój okres przeniesienia działalności za granicę będzie dłuższy niż 24 miesiące. W takiej sytuacji powinieneś od razu wystąpić do Oddziału ZUS w Kielcach o zawarcie porozumienia wyjątkowego z instytucją zagraniczną na cały okres prowadzenia działalności za granicą.

PAMIĘTAJ!

ZUS jest instytucją, która jedynie występuje z wnioskiem o wyrażenie przez instytucję innego państwa członkowskiego zgody na utrzymanie stosowania polskich przepisów w zakresie zabezpieczenia społecznego. To nie ZUS wydaje zgodę na utrzymanie stosowania polskich przepisów w zakresie zabezpieczenia społecznego dla osoby prowadzącej działalność gospodarczą za granicą. Zgodę wydaje bądź jej odmawia instytucja zagraniczna i to od jej oceny stanu faktycznego zależy rozpatrzenie sprawy.

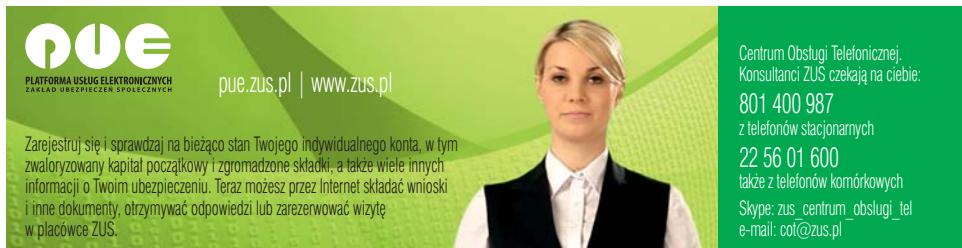
PODSTAWA PRAWNA

- **rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004** z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 166 z 30 kwietnia 2004 r., str. 1 z późn. zm.),
- **rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009** z dnia 16 września 2009 r. dotyczące wykonywania Rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE L 284 z 30 października 2009 r., str. 1 z późn. zm.),
- **decyzja Komisji Administracyjnej ds. Koordynacji Systemów Zabezpieczenia Społecznego nr A2** z dnia 12 czerwca 2009 r. dotycząca wykładni art. 12 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 w sprawie ustawodawstwa mającego zastosowanie do pracowników delegowanych i osób wykonujących pracę na własny rachunek, tymczasowo pracujących poza państwem właściwym (Dz. Urz. UE C 106 z 24 kwietnia 2010 r., str. 5),
- **Praktyczny poradnik: Ustawodawstwo mające zastosowanie do pracowników w Unii Europejskiej (UE), Europejskim Obszarze Gospodarczym (EOG) i Szwajcarii** (www.zus.pl/poradniki).

Warszawa, sierpień 2013 r.

ABC UBEZPIECZONEGO

- 1 Sprawdź, czy pracodawca (zleceniodawca) zgłosił Cię do ubezpieczeń społecznych. Jeżeli tego nie zrobił, a zachorujesz lub będziesz miał wypadek w pracy, możesz mieć problem z otrzymaniem świadczeń z ZUS.
- 2 Zadbaj o zgłoszenie do ubezpieczenia zdrowotnego Twoich najbliższych – współmałżonka i dzieci – jeżeli nie mają innego tytułu do ubezpieczenia. Jeżeli nabędą samodzielnie prawo do ubezpieczenia, pamiętaj, by ich wyrejestrować.
- 3 Sprawdź, czy pracodawca odprowadza za Ciebie składki od właściwej podstawy, czy nie zaniża jej. Składki od niższego wynagrodzenia, niż faktycznie otrzymujesz, to niższe świadczenia dziś (zasiłek chorobowy czy macierzyński) oraz w przyszłości (emerytura lub renta).
- 4 Bez wychodzenia z domu możesz zapoznać się z danymi zapisanymi na Twoim indywidualnym koncie w ZUS. Sprawdź to sam na Platformie Usług Elektronicznych – pue.zus.pl.
- 5 Jeśli pracujesz za granicą, sprawdź, w którym kraju powinieneś być ubezpieczony.
- 6 Sprawdź, czy pracodawca zgłosił Cię do ubezpieczenia zdrowotnego. Jeżeli tego nie zrobił, nie będziesz mógł korzystać z publicznej opieki zdrowotnej, nie otrzymasz recepty na leki refundowane.
- 7 Jeżeli Twoje dane identyfikacyjne, adresowe lub ewidencyjne uległy zmianie, poinformuj o tym swojego pracodawcę, a jeśli pracodawca już nie istnieje, możesz zgłosić zmianę za pośrednictwem Platformy Usług Elektronicznych – pue.zus.pl.
- 8 Gdy otrzymasz informację o stanie konta ubezpieczonego w ZUS, zweryfikuj zawarte w niej dane – w trosce o Twoją przyszłą emeryturę.
- 9 Dzięki dostępowi do konta ubezpieczonego w portalu pue.zus.pl, możesz na podstawie zgromadzonych tam danych i prognozowanych przez siebie przyszłych dochodów wyliczyć wysokość hipotetycznej emerytury.
- 10 Pamiętaj, że do ubezpieczeń emerytalnego i rentowych, jeśli przestaniesz pracować, możesz przystąpić dobrowolnie. Dzięki temu będziesz miał wyższe świadczenie.

pue
PLATFORMA USŁUG ELEKTRONICZNYCH
ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

pue.zus.pl | www.zus.pl

Zarejestruj się i sprawdzaj na bieżąco stan Twojego indywidualnego konta, w tym zwaloryzowany kapitał początkowy i zgromadzone składki, a także wiele innych informacji o Twoim ubezpieczeniu. Teraz możesz przez Internet składać wnioski i inne dokumenty, otrzymywać odpowiedzi lub zarezerwować wizytę w placówce ZUS.

Centrum Obsługi Telefonicznej.
Konsultanci ZUS czekają na Ciebie:
801 400 987
z telefonów stacjonarnych
22 56 01 600
także z telefonów komórkowych
Skype: [zus.centrum.uslugi](https://www.skype.com/pl/centrum-uslugi) tel
e-mail: col@zus.pl

INNOWACYJNA
GOSPODARKA
Narzędziowa Strategia Rozwoju

UNIA EUROPEJSKA
KURSOR DZIAŁALNOŚCI
ROZWOJU REGIONALNEGO

